

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΤΟΥ Κ. ΦΑΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΗΛΙΑΣ ΖΕΡΒΟΣ ΙΑΚΩΒΑΤΟΣ. Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΤΑΝΗΣΟ ΚΙ' Η ΠΡΟΤΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΗΣ

Γ'.

κάνηστο, ποὺ σπημειώθηκε τότε μὲ τὴν ἐμφάνισι τοῦ «Φιλέλευθερού» τοῦ Ἰακωβάτου καὶ τῶν ἄλλων φίλοσπαστικῶν ἐφημερίδων τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς Κεραύνους, εἰχεν ἀμέσως καὶ γραμμάτια ἀποτελεσματα πάνω στὴν φυγάλογία τῶν λαϊκῶν στοιχειῶν τῆς Ἐπτανήσου. Ήλαλά πάθη, παλαιά μιση, κοινωνικές διαφορές καὶ διαιρέσεις, χρονολογούμενες ἀπὸ αἰώνας ἀνάμεσα στοὺς χωρικοὺς καὶ τοὺς ἀρχοντας, ἀναρρήστισκαν τότε καὶ ἔσπασαν μὲ πρωταρχούς βιαστήτα. Ἰδίως στὴν Κεφαλλονιά τὸ κίνημα ἔλαβε τεράστιες διαστάσεις. «Ωργανώθηκε ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνακήρυξη τῆς ἑλευθεροτυπίας καὶ ἔξεργον μέρος σ' αὐτό. » Εσχισε στὴν πλατεῖα μὲ τὰ ίδια τον τὸ χέρια τὴν ἀγγελίαν τῆς ἑκδόσεως φρονημάτων ἀγαλούσιντης ἐφημερίδος καὶ μίλησε πατόπιν στὸ λαό γὰρ τὴν ἐνωσι μὲν τῆς Προστασίας. Συνελήφθη ὅμως καὶ ἔξοριστηκε, καθὼς εἶδαμε, ἐπεὶ πέντε μῆνες στοὺς Πλαξόν. Τὸ κίνημα τότε κατατύγηκε, γὰρ νὰ ἔσπαστη δῆμος σὲ λίγο βιαστέρα. Οἱ χωρικοὶ ξανθηράδηκαν στὶς 10 Αὐγούστου 1849, κατέβησαν ὡς τὸ Ληξούρι καὶ παρ' ὅλην νὰ γίνουν κύριοι τοῦ νησοῦ. Κι' εἶνε ἀλλιών πώς οἱ ἐπαναστάτες ἔκαναν φόνους, πάτησαν σπίτια καὶ κυριολεκτικῶς ὁργισασαν, ἀλλ' ή στάσι τοὺς αὐτὴν ἤταν ἀπότελεσμα μαζοῦς δουλειας καὶ σκληρῆς καταπέσεως τῶν ἀρχόντων. Σκοτώσ τοῦ κινήματος φωνήτων πῶς η ΕΝΟΣΩΣ μὲ τὴν Ἐλλάδα, ἀλλά κάτω ἀπὸ τὸν σκοτώ τοῦτο καθαρῶ ξάνυγε κανεῖς καὶ βαθύτερες κοινωνικές ἀφορίες. » Η φτώχεια τῶν χωρικῶν τῆς Κεφαλλονιάς, οἱ ὑψηλοὶ τόροι, οἱ καθημερινοὶ πλειστηριασμοὶ για μικροχρέος καὶ σκληρότητες τῶν ἀρχόντων, οἱ ἵντριγκες τῆς Καμαρούλας καὶ ἡ στάσι τῆς Προστασίας, ὡς θήσαν τὰ πράγματα στὴν ἐπανάστασι.

Οἱ Ἀγγλοι ἔλαβαν ἀμέσως δρακόντια μέτρα κατὰ τῶν στασιαστῶν. Ἀπέλεισαν τὴν Κεφαλλονιά καὶ ἔκήριν ἔστη τὸν στρατιωτικὸν νόμο. Αὐτὸς δὲ Ἀρμοστής Οὐάρδος ἔφτασε στὸ νησί, διέλυσε τὶς ὄμαδες τῶν χωρικῶν καὶ σύντοτε ἔτετακτο στρατοδικεῖο γιὰ νὰ δικάσῃ τοὺς στασιαστάς. Οἰδόληρη δὲ Κεφαλλονιά τρομοκρατήθηκε. Τὸ στρατοδικεῖο, χωρὶς πολλές διατυπώσεις, καταδίκασε στὸν «διὲν ἀγγόντης θάνατον» 21 χωρικούς, ἔκαποντάδες ἄλλων σὲ πολυχρόνες ποινὲς καὶ γενικῶς ἐπέβαλε τὴν μαστίγωσι σ' δύοις ἐκδηλωτῶν καὶ τὴν ἐλάχιστη δυσαρέσκεια. «Ἐν νεῦμα, ἔνας ἀναστεναγμός, μὰ θύμημένη φυσιογνωμίᾳ, ἀροῦντος γιὰ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν καταστροφὴ σ' ὅλην τὴν οἰκογένεια. Αὐτόπτης μάρτυς, ὡς ἔξῆς διηγείται τὴν τρομοκρατία τῶν ἡμερῶν ἔκεινων:

«Ο καταδίκασθεὶς Ζαπάντης πρῶτον ἐραβδίσθη, ἐπειτα ἐπομπεύθη κρατητὸν σάρωδρον εἰς τὸ Ἀγοροτόλι, ἐπέθη εἰς τὴν κρεμαδοφορίαν, ἐπειτα ἐξεκρεμασθῆ καὶ αὐθὶς ἀπρήγονοίσθη. Ο Βίκτωρ Μιχαλάτος κατὰ τὰ διαδικασίαν συλλαμβάνεται καὶ ἀργηθεῖς εἰς τὴν ἐρώτησαν νὰ μαρτυρήσῃ ποιὸν ἔχον ὅπλα, ἀναβιθάζεται εἰς βαρέλιον, φροεῖ ἀντῷ τὴν ἀγχόνην ὃ δῆμος, δεμένην ἐκ κλάδου ἐλαῖας, κρημνίζεται τὸ βαρέλιον καὶ μένει ὃ δυστυχῆς κρεμάμενος. Τὸν ἐρωτῶν καὶ αὐθὶς καὶ πάλιν οὗτος ἀποκρίνεται: — «Πνίξετέ με· μή μὲ βασανίζετε· δὲν πάιρον ἀνθρώπους στὸ λαμπό μον!».

» Ο ἀξιωματικὸς διατάσσεται καὶ ἀπολύτεται, ἀλλ' ἡ δυστυχῆς γυνὴ του, παροδοῖς εἰς τὴν θέαν, ἀπέβαλεν εὐθὺς παιδίον ἀρσενικόν. Ο Ηλίας Τρεμαντάνης, ἐκδηλώσας δὲτι ἀγνοεῖ τὶς τῶν συγχωρικῶν τοῦ ἔχει ὅπλα, ἐκρεμάσθη εἰς τὴν ἀγχόνην, ἀλλὰ φωνάξας: «Μνήσθητε μον, Κύριε, δύστη ἔλθεις ἐν τῇ βασιλείᾳ σου», διέταξε καὶ τὸν ἐξεκρεμασαν, ἀλλ' ἥτο νεκρός!

«Ως ἔξῆς δὲ περιγράφει ὁ ίδιος αὐτόπτης τὴν ποινὴν τῆς μαστιγωσίας:

«Ἐμαστιγώθησαν ἔως 400. Ο μαστιγωθόσμενος ἐδένετο μὲ λωρία ἐπὶ τοῖνδος καὶ γυμνούμενος τὰς ἀμοιλλάτας, ἐδένετο ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν μὲ λωρία δεσμάτινα κομπωτά, τὰ ὅπλα διέσχιζον τὰς σάρωσας του καὶ οὐτών ἀνεπόδιων τὰ αἵματα. Εἰς τὸ θέαμα τοῦτο ὑπεχρεούντο νὰ παριστανται σύζυγοι, τέκνα, συγγενεῖς καὶ συγχω-

ρικοὶ τῶν μαστιγουμένων, οἱ προεστῶται καὶ ἴδιωται ἔνων περιχόεων καὶ χωρίων, ὅπως ἔμπλεοι φάσκον ἐκ τοῦ θεάματος, διηγούμενοι, ἐμπινέσσωσι τρόπουν εἰς ἄπαντας. Πολλοὶ τῶν μαστιγουμένων ἀπεληγράσκονται εὐθὺς, ἄλλοι ἐπένων, ἄλλ' οἱ μὲν ἐστερημένοι τὰς αἰσθήσεις, οἱ δὲ ὅλως παραχωμένοι καὶ ἀγίκανοι πρός ἐργασίαν.

Καὶ μολατσάτη, παρ' ὅλη τὴν τρομοκρατία αὐτῆ, παρ' ὅλα τὰ φρικώδη αὐτὰ θεάματα, ἔνας ἀνθρωπός δὲν δεῖλαισε στὴν Κεφαλλονιά καὶ σήμασε τὸ ἀνάστημα τοῦ ἀπέντα τῆς θρησκωδίας τῶν «Ἀγίων»: δὲ Ἡλίας Ζερβός Ιακωβάτος! Εύχεται ἀμνηστεύει καὶ γνωσίει στὸ νησί ςυνέτερα ἀπὸ τὴν πρώτη τοῦ ἔξοδία, διατηρεῖται τὸν ἔπανθτα τοῦ Αὐγούστου. Δὲν πήρε μέρος οὐτε μυστικά, οὐτε φανερά στὴν κίνησι. Άλλ' ὅταν ἀντίχριστος τὸν βασινιστήρια τῶν πατρωτῶν του, ὅταν είλεται τὴν τραγωδία τῶν ἀπαγονισμῶν καὶ τῶν μαστιγώσεων, δὲν βάσταξε: «Ἐξέδωκε τὸν 40 ὁρισμὸν τοῦ «Φιλέλευθερού», διότι καυτηρίαζε τὶ στάσι τῶν «Ἄγγελων» καὶ διαματιριζόταν σ' ὅλο τὸ πολιτικό μένο κόσμο γιὰ τὶς βαραρούτητες καὶ τὶς ἀτανθρωπίες τῆς Προστασίας. Καὶ μόνον η τόλμη του νὰ κυκλοφροήσῃ τὴ στιγμὴ ἔξεινή τὸν «Φιλέλευθερο», δειχνεῖ τὸν ἀτόμοτο καραπήσα του καὶ τὴ μεγάλη του φωνὴ μπροστὰ στὴ δυντική τῆς θρησκωτήτης. » Πολλαὶ γράφει, οἰκογένεια διάγονον τὸν δρυμότανον κεμπώνα πάκετο, γυμναὶ καὶ πεινασμένα. Πολλαὶ κῆραι καὶ δραφανά, ἀνυπόδητη καὶ ἐκτραχηλυσμένα, πλανώνται εἰς τοὺς δρόμους καὶ εἰς τὰ δρόματα, καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τὴς ἡμέρας θυσιάρεονταν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν ζητοῦντα βοήθειαν. Πολλοὶ πολίται κατάκεινται ἡδη ἡμιθανεῖς καὶ ὅχοι ἐπὶ τὸν ἐδάφους, θεραπεύοντες τὰς καταεξοχισμένας σάρκας των ἀπὸ τὴν φροκήη μάστιγα καὶ δολοὶ αὐτοὶ δυντική θύματα τῶν φίλων τῆς τάξεως καὶ τῆς εἰλήνης!... Μόνον ἡ ἀνεξαρτησία τῆς «Ἐπτανήσου» καὶ ἡ συνέννωσις της μὲ τὸ λοιπόν ἔθνος δύναται νὰ θέσῃ τέλος εἰς τὰ δεινά τῶν τεράτων της της!...».

Τὸ μεστημέρι τῆς ίδιας μέρας ποὺ κυκλοφόρησε τὸ τέταρτο φύλλο τοῦ «Φιλέλευθερού», διετάχθη ἡ σύλληψη τοῦ Ιακωβάτου. «Ἐνώ ἡμίσης ἀναπαύσης ἐντὸς τῆς οἰκίας μου, γράφει ὁ ίδιος, προσεκλήθη αἴρνιδιας ὑπὸ τῆς Αστυνομίας. Παρουσιασθεῖς, παρεπέμφθην εἰς τὰς δημοσίας φυλακάς. Μετὰ μιαν ὥστα, παρουσιασθεῖς δραμματεύς τοῦ τοποτηρητοῦ P. Στίβενς, μοῦ ἀνήγγειλεν ἐκ μέρους τοῦ Αρμοστοῦ Οὐάρδου οὗτοι, ἐπειδή ἡ διαγωγὴ μου δὲν είχε διορθωθεῖ, ἔνεκα τούτων ἀνέλαβαν δύναμάν του τὸ μέρον τῆς ηγεμονίης Αστυνομίας, ἡ ἔξοδία δηλαδή.

» — Ποιον είνε τὸ ἔγκλημά μου; ἡρωτήσα τὸν γραμματέα. Μήπως μὲ νόλαμδενει ὡς ἔνοχον εἰς τὰ διατρέχοντα;

» — Οχι, ποσῶς, μοῦ ἀπάντησε, μάλιστα σὲ θεωρεῖ πάντη ἀθώων... ἀλλ' ἀγνῶς καὶ ἔγω τὸ ἔγκλημά σου. «Αγ θέλεις ὅμως νὰ συν ποῦ ὁδώτης τὴν γνώμην μου, σοῦ λέγω, ότι ἀφοροῦμή, ἔνεκα τῆς δοποίας ἐλήφθη τὸ νέον τοῦτο μέρον τῆς ηγεμονίας σου.»

» — Τότε λοιπόν, ἐπαγέλασην ἔγω, νὰ πῆς πρὸς τὸν Αγοροτόλι, ἐπέθη εἰς τὴν επιλήψιμον, δηλαδή τοῦ καθηκοντά μου καὶ οὐτὶ ἀνθέλει νὰ πάνω τὴν πρώτη τοῦ «Φιλέλευθερού» ἡ πρόπειτα νὰ ἀκυρώσῃ τὸν περὶ τούτον νόμον ἢ νὰ διατάξῃ ἐγγράφως τὴν παδινή της ἐφημερίδος μου. Εἰς τὰς δύο ταύτας περιστάσεις εἰνὲ καθῆκον μου νὰ ὑπακούσων, εἰς ἔλλειψιν των ἔχω δικαιόματα στὸν θηριώδω τὴν ἐκδόσιν.

» — Θέλεις νὰ εἰπω ὅτι παίεις ἔνεκα τῶν διατρέχοντων; ἐποδέσθενος ὁ γραμματέας.

» — «Οχι, ἀπεκρίθην ἔγω, δὲν ποτούσης δέν ἔχει τίποτε κοινὸν μὲ τὰ διατρέχοντα, ἐπομένως δέν ἔπιθυμων νὰ προσθέσης τίποτε περισσότερον ἀρ' ὅτι σὲ εἰπων».»

» — Ο Ηλίας Ζερβός Ιακωβάτος, δέν μετεῖχε στὸν ιερό της θρησκωδίας τοῦ Ιακωβάτου ταύριαζε. Εφόσον δὲν μετεῖχε στὸν ιερό, μαρούσης νὰ ἀπαντήσῃ κάπως μετριοπαθέστερα καὶ νὰ μὴν ἔωσθηση τὰ πράγματα στὰ ἄκρα. «Άλλ' δὲ Ιακωβάτος δὲν ηξερει νὰ

Ηλίας Ζερβός Ιακωβάτος.

κάνη υποχωρήσεις. Σ' δλες του τίς στιγμές ήταν διδος. Δὲν ἀλλαζε πεποιήσεις κι' ξενε πιστός στὸ ίδεωδες του. «Δυνατὸν ἄλλοι, ξελέγε, νὰ εἶνε περισσότερον μοσφωμένοι ἀπὸ ἐμέ· ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἔχει τὴν ἑνστάθειαν εἰς τὰς πεποιήσεις, ὅσην ἔνω· κανεὶς δὲν ἔχει τὴν καρτερίαν τῆς ψυχῆς μου καὶ τὴν τόλμην τῆς καρδίας μου»:

Μέσα στὶς λέξεις αὐτὲς καθαρεψίται ὁ ὀλόκληρος ὁ καραπήρας τοῦ Ἰακωβάτου. «Ἐτοι ἔξηγοντας τὰ δυά ἐμαρτύρησε, χωρὶς ποτὲ νὰ παραπομέθη, χωρὶς νὰ γογγώξῃ, χωρὶς νὰ καρφωθῇ.» Ετοι στὴν ἀπάντησι πούνθωσε στὸ Στίβενς, δὲν βίλεψουμε παρὰ τὴν ἀπεικόνισι τοῦ καραπήρου του. Δυνατῶς ή ἀπάντησι ἔκεινη ἥταν ἡ ἀπαρχὴ τῶν νέων περιπετεῶν τοῦ Ἰακωβάτου: Χωρὶς πεντάρα στὴν τοσέπι, χωρὶς κάν νά δη τὴ γνωνάι του, τὴν Ἐνανθία Σολωμοῦ, καὶ τὰ παιδιά του, ποὺ κυριολεκτικῶς ἔλατταν, ἀράζεται καὶ γίνεται σὲ ἀγγλικό πλοίο, τὸ δόπιο ἀπέλευθερος ἀμέσως γιὰ τὴ Ζάκυνθο. «Ἐκεῖ φυλακίζεται γιὰ λίγες μέρες, ὡς ποὺ τελεωτικά μεταφέρεται στὰ Κυνήγια, στὸν τόπο τῆς ἔξοδίας του. Ή τελί τον σιά Κύνηγα ὑπῆρχε μαρτυρική. Κατέλινε σὲ μιὰ καλύβα, δίχως στέγη. Τροφή δὲν τούθιναν ποὺ ἀναγκάζονταν νὰ τρέφεται ἀπὸ τὰ χόρτα ποὺ μάζευεν. Βρισκόταν συνεχῶς ὑπὸ τὴν ἐπί-βλεψη! Ἀγγλικῶν στρατιωτῶν, ποὺ δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν καμιαμὲν ἐπικοινωνία μὲ τὸν κατοίκους τοῦ νησιοῦ. Καὶ μολατάστα τὸν Ἰακωβάτο, μέσα ἀπὸ τὴν κολάσι αὐτὴ τῶν στρεγέσων καὶ τῶν περιορισμῶν, ἀπευθυνόμενος στὴν Γερουσία τῆς Ἐπτανήσου, ἔγραψε στὴν «Ἀναφορά» τοῦ ἔξιντα υἱορράκου λόγιο:

«Ἡ Ὑγνῆλη λεγομένη Ἀστρονομία δὲν είχε κανένα δικαίωμα νὰ ἐπιθέσῃ ἐναντίον μον τὴν ἐλευθεριούκοντον αὐτῆς χείρος καὶ αἵρεσης, ὡς δύνη γνότος, γὰ μὲ ἀφροδίση ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς οἰκογενείας μου, νὰ παραβίασθαι τὸ ἀνύλινον τῆς οἰκίας μου, νὰ καταρρομέσῃ καὶ ἀφήσῃ ἔρημον τὴν σύνηγον καὶ τὰ τέκνα μου καὶ νὰ προσέκεντη τὸν ἐνετελῆ διέθεου εἰς τὰ σωμάτεα μου... Ή πολλαῖς αὐτὴ ἄλλο δὲν είνε εἰμὶ κατάχρησις, βία καὶ παραγομεία. «Οὖν οἱ διενεγγόντας αὐτὴν είνε ὑπεύθυνοι δι' ὅλας τὰς συνεπείας». Ζητοῦσε ἀπόξημάιοι γιὰ δύο ἔπιαθες, δύο δημοσιογράφους, δύο διευθυντῆς τοπογραφικού καταστήματος καὶ δύο ἔξόριστος γιὰ ἔξοδο διατροφῆς: «Ἄλλα τόσον η Γερουσία, δύο καὶ η Ἀγγλική Προστασία, ἔώφεταν στὴν ἀναφορά τοῦ Ἰακωβάτου. Τὸν θεωρούσαν πολιτικῶς νεκρό. Ή Καιμούλια τὸν ἀρχόντων, τῆς διοικήσεως καὶ τῆς πλουτοκρατίας ἔξεδικετο τὸν φανατικὸ δημοκράτη, πούνθεται νὰ ταράξῃ τὴν ἡσυχία της καὶ νὰ προσβάλῃ τὰ συμφέροντά της.

Ἄλλα τὰ λαϊκά στοιχεῖα τῆς Κεφαλλονιάς, οἱ φιλελεύθεροι κι' οἱ φιλοσπάτες, καθός κι' ἡ χωρικοί, δὲν είχαν λησμονήσει τὸν Ἰακωβάτο. «Η ἔξοδια του φαντίσει περισσότερον τὸν φίλους του καὶ πολλαπλασιάστε τὸν ἀπόδαυλό του. Ο μαρτυρικὸς βίος του τὸν ἀνέβασε στὴ συνείδησι τοῦ λαοῦ καὶ τὸν ἀγιοποίησε μέσον στὴ φαντασία του. Ετοι, στὶς ἐξλογές ποὺ γίνηκαν τότε, στὶς πρόδητες ἐλευθεροτυπία, στὰ 1850, δια τὸν Ἰακωβάτο παίρνει τὸν περισσότερον ψήφοντας στὴν Κεφαλλονιά. Βγάνει βουλευτής, ἀν κι' ἀπόν, ἀν κι' ἔξοδιστος, ἀν κι' οἱ Καταχλόνιοι κι' ἡ Ἀγγλική Προστασία μὲ λόνσα πολέμησαν τὴν κάλπη του. Καὶ δὲν ήταν μόνος δι τὸν Ιακωβάτο ποὺ βγήτε βουλευτής ἀπὸ τὸν φιλοστάτες. Οι περισσότεροι βουλευταὶ τῆς περιφέρειας Θ'. Συνόδους ἵσαν ριζοσπάτες καὶ μεταρρυθμιστές, ποὺ ζητοῦσαν τὴν κατάλυση τῆς Προστασίας καὶ τὴν Ἐνωσία. Ποὺ τέτοιας καταστάσεως, δι τὸν Οὐάρδος κι' οἱ Καταχλόνιοι πρόδητοι στιγμὴν ὑποχωροῦν. Στέλνονται ἀτμόπλοιο στὸ Κύνηγα ποὺ παραλαβεῖνται τὸν Ἰακωβάτο καὶ τὸν φέρνει στὴν Κέρκυρα. Η ἀφίξη τοῦ καραρετίστηκε μὲ ἔξαλλο ἐνθουσιασμὸν ἀπὸ τὰ λαϊκά στοιχεῖα καὶ θεωρήθηκε δια τὸν λαοτολή μᾶς νέας καταστάσεως πραγμάτων. Καὶ πραγματικῶς ἀπὸ τότε ἀρχίζει στὴν Ἐπτανήσο δι μεγάλος ἔκεινος ἀγώνας ἐνὸς μικροῦ λαοῦ ἐναντίον ἐνὸς κολοσσοῦ, μᾶς κούνιας ἐμπτευμένων καὶ δυνατῶν ἀνθρώπων, ἐναντιόν μᾶς δραγμωμένης ἀνθρωποτορίας, τῆς μεγαλείτερης τοῦ κόσμου, ποὺ θὰ καταλήξῃ σὲ θρίαμβο τῆς Ἐνότεως. Ἀναμφιστήτητα, δι ἀγώνας τῶν Ἐπτανήσων είνε ἔνα ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα πολιτικὰ γεγονότα τοῦ δεκάτου ἀιώνα. Είνε ἡ πρώτη μεγάλη νίκη ἐνὸς μικροῦ ἔθνους μέσον στὴν τόση σκοτεινή συναυλοσία τῶν ἀνατοβούντων ἀπέναντι τῶν ὑποδούλων λόσων.

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΕΠΟΥ

«Η ἀλεπού δταν κοιμᾶται, μετράει κόττες στ' ὄνειρό της. (Ρωσική).

«Η φρόνιμη ἀλεπού δὲν τρώει ποτὲ πολὺ μυαλό ἀπὸ δέκα γαϊδάρους. (Γαλλική).

«Η ἔξυπνη ἀλεπού δοξάζει τρεῖς ἀγίους. (Ἀγγλική).

ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΜΑΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΣΑΤΥΡΕΣ

I

Τυναίκα πῆρα, φίλοι μου, μὰ ἡτανε προκομένη. Μή μοῦ τὴν ἐματίασατε τὴν κακομοιδιασμένη; «Η φερες καὶ ἡ κονίδες ἱσαν τὰ μετρητὰ της καὶ ἡ ἀράχνες τοῦ σπιτιοῦ ἱσανε τὰ προκιά της. Όχιτα καρβέλια σπιτικὰ θέλει στὴν καθησιά της καὶ μάμων ὄντα τυρί τοῦ Μαγιού μοῦ βάζει τὴ μπονγάδα καὶ τήνε βγάζει, μὰ τὸ Θιό, τὴ Μεγαλοσδομάδα.

II

Τυναίκα ἡ προκομένη σὲ δυνιέρες εἰν' βουτηγάμενη. τὴν Παρασκενή μαζώνει, τὴν Δευτέρα ἐξομόταν καὶ τὴν Τρίτη σπωνόταν, τὴν Τετάρτη μπονγαδίζει

III

Μιὰ γοητὰ ἀσχημονόδα, κατασιφόδα καὶ καπυρόδα τὸν καθέρεψη της θωροῦ (σε, σάν τρελλή παραμιλούσε: —Κριμα, κριμα τέτοιο σῶμα (μα νάναι μοναχὸ στὸ στρώμα. Βέβαια είνε ἀμαρτία καὶ μεγάλη δυστηγία! Τὰ κορίτσια τὴν ἀκόσαν καὶ τὴν ἐπεργιελούσαν. —Μωρ' γοητὰ κατασυφια- (σμένη,

IV

Κάτω στὴν ἈγιάΒαρβάρα είλε μὰ παλιά κουπιάδα. Δινοῦ καὶ τρεῖς τὸν ἔβδο- (μάδα πήγανα στὴ φιλενάδα. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (μον, δὲν μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Μόν' μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (φητη καὶ μὲ δείχνανε σάν κλέ- (φητη. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (μον, δὲν μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Μόν' μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Μιὰ Παρασκενή μὲ πά- (σαν καὶ στὸ ξύλο μὲ χορτάσαν. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (μον, δὲν μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Μιὰ Παρασκενή μὲ πά- (σαν καὶ στὸ ξύλο μὲ χορτάσαν. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (μον, δὲν μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Μόν' μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (μον, δὲν μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Μόν' μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (βάτο καὶ μὲ κάνανε σφονγάτο. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (μον, δὲν μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Μόν' μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (μον, δὲν μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Μόν' μὲ πιάσανε ποτὲ μον. Πονηρὸς δύον 'μον, Θέ (σαν καὶ μὲ ψησαν καὶ μὲ βρά- (σαν!).

V

Τρεῖς κοπέλλες λυγερὲς πᾶν τὸ δρόμο μοναχές, πᾶν τὸν ἄμμο παίζοντας, πᾶν τὰ πανιά λευκαινούντας. Λέει η μὰ τῆς ἀλληνῆς: —Μωρ' ἐδό πον πάμε εμεῖς νὰ μὴ λάχη κι' εἰν' κανεῖς καὶ μᾶς πάρει τὰ πανιά καὶ φιλήσει καὶ καμαρά. Σταυροπητὸς καθότανε

καὶ παρακαλιότανε:

—Θέ μον, δός μον βαγγελιά νὰ χνθνε νὰ πάφω μά, τὴν καλύτερη Ρωμαία. Κι' ἀν δὲν τὴν ἐφίλαγα, νὰ μοδ κόβαν τὰ φτερά νὰ τὰ πᾶν τοῦ βασιληᾶ νὰ τὰ ίδη νὰ βασιλίσσα νὰ εἰλη πὼς τὴν ἐφίλησα...

ΜΕ ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΕΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Στὸν Ἐπαχτο πιστεύουν δτι ἀμά λαλήσει ἡ κόττα τὴν δρα τῆς ἀντολῆς τοῦ ήλιου, θὰ πεθάνη κάποιος συγγενής. Άμα δμως λα- λήσει τὴ δυσή του ήλιου, θὰ πεθάνη κάποιος ἀπ' τὸ σπίτι. Στὴ Ζήλιστα πιστεύουν δτι ἀμα πρόκειται νὰ πεθάνη κανένας ἀπ' τὸ σπίτι, τὸ προξύνι μ δὲν εγ- λει ται, ούτε μέσα σὲ εἰκόσιτέσ- σφερες δρες.